De rol van de burger en de Gildenwijk in de besluitvorming AZC

Stel dat het nog 2015 was. Het woord 'burgerparticipatie' is dan nog niet uitgevonden en het COA komt met het verzoek om een AZC in het belastingkantoor te vestigen.

Welke rol spelen dan de gemeente, het COA, de ambtenaren en de burger daarbij en hoe gaat de gemeente om met dit verzoek?

In dat scenario zag ik het volgende gebeuren:

- Het COA klopt aan bij B&W en wijst op de urgentie van de opvang van asielzoekers.
- B&W luistert naar het COA, maar neemt nog geen standpunt in.
- De raad wordt ingelicht en B&W gaat in gesprek met eventuele partners, zoals scholen, etc.
- Ambtenaren worden ingeschakeld om een informatieavond voor burgers te organiseren.
- Op de informatiebijeenkomst voor burgers doet het COA haar zegje en vertoont een voorlichtingsfilm, waarna burgers hun vragen kunnen stellen.
- Vervolgens wordt er een enquête gehouden onder de directe omwonenden.
- Dan is er de raadsvergadering die stemt over het door B&W uitgebrachte advies.
- Tenslotte komt er een AZC.

Vraag: **In hoeverre speelt de burger een rol in de besluitvorming?**
Antwoord: **niet of nauwelijks**
Vraag: **Wat was het resultaat van de informatieavond en wat was de uitkomst van de enquête?**
Antwoord: **geen idee, maar het AZC kwam er.**

Nu verplaats ik me naar het heden, een tijd waarin de term "burgerparticipatie' inmiddels allang gemeengoed is geworden.

Dan voltrekt zich het volgende scenario:

- Het COA klopt in een vroegtijdig stadium aan bij B&W, wijst op de urgentie van de opvang van asielzoekers en komt met suggesties.
- B&W luistert naar wat het COA qua procedure in gedachten heeft en wisselt van gedachten, maar neemt nog geen standpunt in.
- De raad wordt nog niet ingelicht, maar B&W gaat al wel in gesprek met eventuele partners, zoals scholen, etc.
- Dan koopt het COA het belastingkantoor en wordt de raad alsnog ingelicht.
- Het COA bepaalt dat de procedure dient te starten met een informatieavond voor burgers.
- Het ambtenarenapparaat gaat daarmee aan de slag, samen met het COA, en start ook de voorbereiding van het *onafhankelijke* onderzoek onder inwoners van de Gildenwijk, maar dan toch ook weer in samenwerking met het COA.
- Dan volgt de informatiebijeenkomst voor burgers waarop het COA haar zegje kan doen en een voorlichtingsfilm kan tonen en er qua tijd ruimte overblijft voor 7 à 8 burgers om een vraag te stellen.
- Dan is er een I&O sessie, waarin het COA wederom een prominente plek inneemt en er ruimte is voor inspraak van 2 burgers.
- Vervolgens wordt de vermaledijde enquête gehouden onder de directe omwonenden, die absoluut onbevredigend en nietszeggend is omdat de ondervraagden naar antwoorden worden gestuurd die zij helemaal niet willen geven en hun mening niet kwijt kunnen.
- De volgende stappen zijn dan de sessies I&O en B&A, waar een beperkt aantal burgers inspraak zal hebben.
- Tenslotte is er de raadsvergadering die stemt over het door B&W uitgebrachte advies.
- Vervolgens is het wachten op de uitkomst van de stemming.

Vraag:	**In hoeverre speelt de burger een rol in de besluitvorming?**
Antwoord:	**niet of nauwelijks. Vanuit de gemeente is geen enkel initiatief genomen om de rol van de burgers breder te maken; 1 wethouder en 3 Gildenwijkers doen niets aan dat feit af.**
Vraag:	**Wat was het resultaat van de informatieavond en wat was de uitkomst van de enquête?**
Antwoord:	**geen idee**
Conclusie:	**geen enkele vorm van burgerparticipatie, geïnitieerd door B&W of de raad.**

Mijn volgende vraag is dan ook wie van de bij dit laatste (realistische) scenario betrokken partijen eigenlijk oog heeft voor de burgers:

Het COA?	Nee, natuurlijk niet
De ambtenaren?	Nee
B&W?	? (zie mijn antwoord hierboven)
De burger?	Ja, op initiatief van 3 Gildenwijkers
De raad?	Ja, op ons initiatief, maar aan de andere kant ook een nee, omdat er ook geen enkel initiatief vanuit de raad zelf is gekomen, behalve dan dat DG meteen heeft laten weten tegen te zullen stemmen, maar ook zonder eerst burgers te benaderen.
Conclusie:	**burgers trekken aan een dood paard...**

Wanneer je deze 2 scenario's met elkaar vergelijkt, ontstaat er een beeld dat sinds 2015 de invloed van de burger alleen maar minder en de invloed van het COA alleen maar meer lijkt te zijn geworden, terwijl iedereen de mond vol heeft van burgerparticipatie en de meeste politieke partijen daarmee goede sier maken.

Alleen de desbetreffende wethouder heeft zich voor ons opengesteld, maar ja, wat kun je daarmee? Wij zijn immers met z'n drieën niet echt representatief voor de Gildenwijk terwijl de wethouder ook de kar niet in zijn eentje kan trekken, en de contacten met hem hebben ook niet tot een dialoog of tot overleg geleid. Wij hebben wel onze argumenten en bezwaren kunnen uiten, maar de gemeente is verder niet met ons opgetrokken. Zij lijkt ons niet als partij te zien, terwijl het COA wel als partner wordt beschouwd.

Voor mij is dit een gekke gewaarwording of een wrange conclusie die ik uit het voorgaande moet trekken, want de afgelopen jaren is er in Nederland van alle kanten bepleit meer ruimte te geven aan burgers bij gevoelige onderwerpen. De eventuele vestiging van een AZC voor minstens 10 jaar in het belastingkantoor in de Gildenwijk mag je mijns inziens wel als een gevoelig thema zien.

Iedere vestiging van een AZC heeft immers een sterk lokaal karakter en ook zo zijn eigen dynamiek. Om die reden heeft het me ook zo verbaasd dat de gemeente geen enkele stap heeft ondernomen om na het gesprek met het COA eind 2019 te onderzoeken wat er in de Gildenwijk leeft en speelt. Daarbij zouden burgers een andere rol hebben kunnen spelen dan te moeten opdraven bij een obligate informatiebijeenkomst en het invullen van een misplaatste enquête.

De gemeente heeft echter gekozen voor een achterhaalde technocratische benadering van een gevoelig en voor de Gildenwijk ingrijpend onderwerp. In plaats van de burgers actief te betrekken bij de allereerste stappen die naar besluitvorming moeten leiden, heeft zij de regie uit handen gegeven en het proces overgelaten aan haar ambtenaren.

Vroeger zou dat een logische keuze zijn omdat ambtenaren immers getraind en het best geschikt zijn om bepaalde beslissingen te nemen. Maar in een tijd waarin de burgerparticipatie allang in de samenleving is verankerd, verliest de gemeente daardoor de burger uit het oog.

Het is jammer dat de gemeente zich niet realiseert hoe belangrijk het is om te weten wat er leeft en speelt in de Gildenwijk, want dan hadden we gezamenlijk kunnen optrekken. Volgens sommige deskundigen is er maar één ervaringsdeskundige op dit gebied en dat is de burger, en dus niet ambtenaren of interne of externe deskundigen die door gemeenten worden ingeschakeld.

Gezamenlijk optrekken is uiteraard nog steeds een optie. Er is nog steeds tijd om de problemen die er spelen en gevoelens die leven in de Gildenwijk en de meningen over een AZC te inventariseren, aan de hand waarvan de gemeente een afweging kan maken naar wie haar aandacht uit zou moeten gaan: naar de bewoners van de Gildenwijk of naar het verzoek van het COA om een AZC in het belastingkantoor te vestigen. Een gemeente maakt immers niet alleen het beleid. Beleid maak je samen, maar dan wel met de juiste partners. Dat lees ik tenminste in de visie GO2032 van de gemeente. Bijvoorbeeld:

"Als inwoners kunnen bepalen wat er in een stad gebeurt, wordt het voor iedereen leuk"

"Een stad met een menselijke maat, groen, ruim van opzet en overzichtelijk. Kortom: een stad waar het prettig wonen en werken is."

"Bestuurders en ambtenaren zijn minder bepalend en meer verbinder geworden. De gemeente werkt niet meer alleen vóór inwoners, maar vooral mét inwoners."

Het stelt me teleur eind 2020 te moeten concluderen dat die ambities van de Gemeente nog slechts toekomstmuziek zijn. Het lijkt bij wijze van spreken wel dat de gemeente meer oog heeft voor de groenvoorziening in de Gildenwijk dan voor haar burgers.

Onze enquêtrices hebben goed werk verricht (en doen dat nog steeds). Hadden we geweten dat wij slechts een miniem klein radertje zouden zijn in dit hele proces, dan zouden wij naast de vraag 'voor of tegen een AZC' tegelijkertijd de gevoelens, problemen en klachten van de Gildenwijkers ook hebben kunnen inventariseren.

Hieronder wordt door Elisabeth van Gelder een sfeerbeeld geschetst van hetgeen zij tijdens haar rondgang door de wijk heeft ervaren.

Uitslag Enquête Gildenwijk (directe omgeving belastingkantoor/Piazzacentrum)

Reden tot voortzetting van de bewonersenquête:
De gemeentelijke enquête was voor veel ouderen niet toereikend. De meeste oudere bewoners beschikken niet over internet, vinden internet vaak te moeilijk of hadden totaal geen informatie ontvangen. Tevens kregen we verzoeken vanuit de wijk of we opnieuw langs de deur wilden gaan opdat men alsnog kon stemmen. Daarnaast is geluisterd naar diverse ervaringen, hebben we getracht om zoveel mogelijk klachten betreft de toenmalige noodopvang/AZC in kaart te brengen, hebben we gekeken hoe men de toekomst ziet wat betreft de Gildenwijk met daarin meegenomen de plannen van het COA. Hoofdlijnen en bijzonderheden zijn in het verslag meegenomen.

Noot:
Op diverse 55+ locaties is i.v.m. tijdgebrek een steekproef uitgevoerd. Ook waren er tijdens de enquête veel mensen niet thuis.
Tevens hebben diverse bewoners zich aangemeld om te willen getuigen i.v.m. de in 2015 beloofde eenmaligheid door mevr. Eva Dansen.

Algemene indruk van bewoners richting de gemeente:
Bewoners hebben geen vertrouwen in het gemeentelijke bestuur, hebben het gevoel niet gehoord en gezien te worden, voelen zich soms een tweederangsburger, vinden de informatie en voorlichting over een eventueel te vestigen AZC minimaal tot zeer slecht en denken dat de komst van het AZC al een besliste zaak is.

Algemene indruk van bewoners betreft een e.v.t AZC in de Gildenwijk:
Bewoners vinden een AZC niet passen in een TE DRUKKE woonwijk, geven aan dat de Gildenwijk flink verpaupert, dat er veel drugsoverlast is, hangjongeren, zwerfafval, ongedierte en dat er al genoeg buitenlanders in de wijk wonen. Verder vindt men dat allochtone Gildenwijkers niet of nauwelijks integreren.

Vanuit deze enquête zijn onderwerpen als migratie en vluchtelingenopvang op geen enkele wijze ter discussie gesteld, de (on)geschiktheid van de locatie staat centraal. De volgende vraag hebben we dan ook aan alle deelnemers gesteld:

Vindt u het belastingkantoor in de Gildenwijk geschikt voor een AZC voor de aankomende 5 tot 10 jaar? Ja of Nee?

Johan Friso Flat: 141 NEE – 11 JA
Klachten tussen 2015 en 2017:
Enorme geluidsoverlast door klankvorming tussen de panden, zowel overdag als 's nachts. (Ook werkt het geluidswerend kokosscherm onder het pand niet.) Bewoners van de Johan Friso Flat konden niet slapen door nachtelijke herrie, muziek, luide (nachtelijke) gebeden en feestjes. Oudere bewoners van de Johan Friso Flat hebben veelal een aandoening, een gemiddelde leeftijd van 75 plus, en voelen zich veelal niet gehoord noch gezien als het om hun welzijn gaat. Daarnaast gaven bewoners aan dat ze minder rust en privacy hadden. Men had veel last van gillende en vechtende kinderen rondom de Johan Friso Flat en drugsoverlast rondom de flat. Vluchtelingen dealden 's avonds en 's nachts onder en naast de flat, barbecueden onder de Johan Friso Flat, afspraken werden niet of nauwelijks nagekomen (zoals toch picknicktafels plaatsen tussen de twee panden). Bij klachten namen beveiligers van het COA de telefoon niet op, en werd er bij meldingen niet of nauwelijks gereageerd door de politie. Een mevrouw op hoge leeftijd vertelde dat ze door geluidoverlast niet meer kon slapen. Omdat zij meerdere keren had gebeld, hier niet op gereageerd werd, kon ze niet anders dan haar klacht bij de balie van het toenmalige AZC neer te leggen. Beveiligers hebben haar toen met verbaal geweld de deur gewezen.

De meeste bewoners wilden over het algemeen niet klagen omdat ze bang waren om als racist uitgemaakt te worden en omdat men zich gerust kon stellen met het idee van 'aftellen' richting einde 2017. Door deze ervaringen is er jammer genoeg een vertekend beeld ontstaan betreft de gehele opvangsituatie, alsof tussen 2015 en 2017 de opvang goed en netjes is verlopen. De meeste bewoners van de Johan Friso Flat gaven dan ook opgelucht aan dat de EENMALIGE noodopvang/AZC na twee jaar daadwerkelijk werd gesloten.
Zie ook Algemene indruk.

Bovenwoningen Gymnasium: 19 NEE – 2 JA (onder voorbehoud)
Klachten tussen 2015 en 2017:
Enkele bewoners vinden dat de gemeente behoorlijk in gebreke blijft betreft de gang van zaken, daar waar het gaat om inspraak en communicatie, zowel in 2015 als in het heden. Zie ook Algemene indruk.

Gildenhof : 41 NEE – 2 JA
Klachten tussen 2015 en 2017:
Enkele oudere bewoners voelden zich niet veilig in hun woning. Dit kwam doordat er 's avonds vluchtelingen rondliepen rondom de flat. Zie ook Algemene indruk.

Munsterflat: 47 NEE – 3 JA
Klachten tussen 2015 en 2017:
Vluchtelingen en drugsdealers zochten elkaar 's avonds op in het parkje naast de Gildenhof. Enkele oudere bewoners hebben meerdere keren de politie gebeld. Politie heeft volgens hen nooit gereageerd. Men voelde zich onveilig en gingen niet graag naar buiten. Doordat bewoners slecht ter been waren en gebruik maakten van het 'sluisje' naast de Johan Friso Flat, dat pal naast de noodopvang ligt, voelde men zich nogmaals onveilig als men boodschappen wilde doen in het Piazza Centrum. Zie ook Algemene indruk.

Alexanderflat: 70 NEE – 5 JA
Klachten tussen 2015 en 2017:
Vluchtelingen en drugsdealers zochten elkaar 's avonds op onder de Alexanderflat. Transacties vonden plaats op de openbare bankjes, zowel op de oostkant als op de zuidkant. Deze personen bleven in de nacht daar vaak rondhangen en schenen met zaklampen in het rond en naar binnen. Enkele bewoners zeggen dit gemeld te hebben bij de politie en bij Poort 6. Ook heeft een bewoner aan Poort 6 gevraagd om desnoods het bankje onder hun balkon te verwijderen. Poort 6 heeft hieraan geen gehoor gegeven. Zie ook Algemene indruk.

Winkeliers Piazza Centrum: 39 NEE – 0 JA
Klachten tussen 2015 en 2017:
Winkeliers hebben veel overlast ervaren, winkeldiefstal, personeel werd onder druk gezet. Soms voelde het intimiderend als er ineens grote groepen vluchtelingen de winkels betraden. Tevens vinden de winkeliers een AZC niet in deze woonwijk passen, vinden dat het onrust geeft en vinden dat ze niet of nauwelijks worden geïnformeerd door de gemeente.

Via Facebook: 19 NEE – 0 JA
(waarvan 14 aangeven tegen een AZC te zijn maar hebben niet definitief gestemd)

Bijzondere extra meldingen:
Steekincident door een asielzoeker richting een bewoonster van de Gildenwijk. Slachtoffer is een mevrouw en haar zoon van Iraanse afkomst. Mevrouw woont zo'n 27 jaar in Nederland, is goed geïntegreerd en woont tegenover het oude belastingkantoor. Zij werkte als vrijwilligster in de noodopvang, werd in de avond vaak lastig gevallen om ter plekke te vertalen en werd meerdere malen onder druk gezet door asielzoekers. Voelde zich niet veilig meer, kreeg van een asielzoeker te horen dat hij haar als tweede vrouw wilde. Toen zij weigerde stak hij haar zoontje met 6 messteken neer. Haar zoontje heeft twee weken in het ziekenhuis gelegen in Utrecht. De familie is nog steeds getraumatiseerd en heeft bij de politie aangifte gedaan. Helaas is de dader niet berecht omdat de dader zich ontoerekeningsvatbaar liet verklaren en omdat de rechter rekening hield met zijn familie die alsnog zou overkomen.

Het echtpaar liet weten dat zij vervelende ervaringen hebben gehad met enkele jonge mannen pal voor de noodopvang. Jonge mannen stonden voor de slagbomen bij de ingang en probeerde deze meneer van zijn fiets af te schoppen. Een andere keer gedroegen enkele jonge mannen zich intimiderend tegenover zijn vrouw toen zij voorbij de noodopvang liep.

Steekproeven:

Schepenenstraat:	***13 NEE – 1 JA***
Leidekkerstraat:	***05 NEE – 1 JA***
Binnenhof:	***15 NEE – 1 JA***
Gildenweg:	***09 NEE – 0 JA***
Tichelaarflat:	***10 NEE – 1 JA***
Piazza Hof:	***15 NEE – 2 JA***
Bovenwoningen Piazza Centrum:	***12 NEE – 1 JA***
Gildenweg:	***09 NEE – 0 JA***

Totaal: 464 NEE – 30 JA